

Vel verd et øre

■ Anmeldt av **Olav Egil Aune**
olav.egil.aune@vl.no 22 310 432

Mens Sverre Jordans (1889–1972) sanger og pianostykker flyter av gårde i bergensk letthet og til dels lyst, kjører Johannes Haarklous (1847–1925) seg ofte inn i kratt og busker. Begge feires med nye CD-er denne uka. Haarklou først, han var født i Haukedalen i Førde, tiltenkt et yrkesaktivt liv som lærer, ble organist (blant annet i Sagene og Gamle Aker i Oslo), senere komponist og orkester-/kor-dirigent.

Det var en bestemt kar, «det var noe kraftig og storslått over Haarklou, men av og til også noe steilt og kantete», sier Nils Grinde i sin norske musikkhistorie. Det siste bekreftes av at han gikk heftig ut mot Edvard Grieg da Grieg inviterte eliteorkesteret Concertgebouw-orkestra fra Amsterdam i stedet for Musikkforeningens Orkester fra Kristiania (hvor han arbeidet).

Mest komponist. Haarklou var komponist og organist, mest komponist selv om han var en skattet og virtuos orgelspiller. Når han nå feires med sanger, får vi innblikk i et komplekst sinn, en komponistbegavelse som ikke lot seg lede av etter-spørselen, men som lette seg inn til en originalitet, som kan kjennes vanskelig å forholde seg til selv i dag. Det er noe voldsomt her, selv i det små. Og likevel, om en gir det tid, spiller det på mer nyanserte strenger enn ved første ørekast.

Tekstene, som han henter fra Bjørnson, Hamsun og Sivle, finner ofte meningen sin igjen i Haarklous toner. Det en ikke får øye på i kampens hete, åpner seg med tid. Noe renner utenfor sine egne former, noe henger i vel tynne musikalske tråder, noe blir så komplekst krattete at selv komponisten ikke finner ut igjen – men noe står igjen. Og det er alltid dette noe man leter etter.

Sopranen Linda Øvrebø er perfekt, hun har den rå tilnærmingen til en komponist som ikke lar seg stryke med silkehansker. Noen få ganger aldri så lite på side av tonene i de verste krumspringene, men la gå. Kristin Fossheim (piano) maler pianoklangen som om den var et orkester, det ligger i Haarklous ånd.

Romantiker av nåde. Sverre Jordan kommer fra en annen planet. En romantiker av nåde, en overskuddskomponist med betydelig melodisk begavelse. Det kan flyte vel lett, det kan til og med virke overfladisk. Men

CD KLASSISK

Sverre Jordan
Sanger, pianoverker, kammermusikk
Hilde Haraldsen Sveen (sopran), Gro Sandvik (fløyte) og Turid Bakke Braut (piano)

2L 65/Musikkoperatørene

Johannes Haarklou
Sanger
Linda Øvrebø (sopran), Kristin Fossheim (piano)

2L 62/Musikkoperatørene

igjen, han har sine (særlig muntre) særtrekk innenfor den klassiske/romantiske rammen.

Et av de fineste arbeidene på denne CDen er hans stadig spilte *Sonatime for fløyte og klaver* – lys, levende levert av Gro Sand-

«Har vi tid, vilje og overskudd til dette i dag når verden er i ferd med å sprekke av musikk til alle tenkelige og utenkelige forhold?»

Olav Egil Aune anmelder musikk av Sverre Jordan

vik og Turid Bakke Braut. Hilde Haraldsen Sveen gjør enkelte av romansene til perler, det skal sies. At både Kirsten Flagstad og Lauritz Melchior gjerne satte Sverre Jordan på programmet, sier sitt.

Nysgjerrig. Så er spørsmålet: Har vi tid, vilje og overskudd til dette i dag når verden er i ferd med å sprekke av musikk til alle tenkelige og utenkelige forhold? Og er ikke dette mer for arkivene enn for tusen hjem? Kanskje det. Men det synges og spilles med raust overskudd. Bare *det* er *noe* i en tid som egentlig ikke har tid. Jeg tar i mot, og kjenner at jeg er nysgjerrig på det norske.

Norsk på norsk

■ Anmeldt av **Lars O. Flydal**
lars.flydal@vl.no 22 310 414

Det er etter hvert mulig å spille seg gjennom store deler av standardrepertoaret innen kammermusikken ved hjelp av norske utøvere.

Og det mest gledelige er at kvaliteten jevnt over er meget høy, noe også internasjonale kritikere gir uttrykk for.

Håvard Gimse har spilt inn Schubert og Schumann, og åpner med Schuberts *Arpeggione*-sonate sammen med Henning Kraggerud på bratsj. Arpeggione, er en cello-gitar hybrid som fikk en meget kort periode i musikkhistorien, men Schuberts flotte sonate er omskrevet for både cello og bratsj og fremføres stadig vekk. Kraggerud og Gimse har gått til urkilden og bearbeidet Schuberts håndskrevne original. En showpiece full av deilige melodilinjer og danseryt-

mer som de to herrene håndterer lekent og med såpass mye friksjon at det blir interessant.

Mørk Schumann. Men det mest interessante på platen er likevel det Gimse leverer alene; en dyptpløyende og følsom tolkning av Schumanns *Kinderszenen*. Sjelden får du høre *Träumerei* så dvelende langsom og var i fremtoningen.

Du får et sterkt møte med Schuberts mørkeste sider, hans *Sonate i A-moll* skrevet av en 26-åring som akkurat har fått dødsdommen gjennom syfilisdiagnosen. Forsøkene på å nå frem til de lyse sidene i tilværelsen kveles av truende rytmer og dødsangsten gjenspeiles i sørgeomarsj og heftige utbrudd. Håvard Gimse gir oss mange sterke berøringspunkter med dynamikken i den unge mannens fortvilelse, fra resignasjon til eruptivt sinne.

Nestor. Liv Glaser er selve nestoren innen norsk klaverutøvelse. De siste årene (hun fylte 75 år nylig) har hun viet seg til studier av, og fremførelser på originalinstrumenter. I dette tilfelle spiller hun Schumann på

et forte-piano laget av Gottlieb Hafner i 1830.

Liv Glaser har plukket frem Clara Schumanns «instruktive» utgave av ektemannens klaververk som hun arvet av sin farmor. De små klaverstykkene i *Album für die Jugend* var en viktig del av Liv Glasers barnelærdom, og det er morsomt å høre disse småstykkene spilt av en (unnskyld) aldrende dame der musikalsk modenhet spiller på lag med yr spilleglede som fra en ivrig sjuåring. Akkurat så gammel var Schumanns datter Marie da hun fikk disse stykkene fra sin far. Liv Glaser beskriver dem som små gløtt inn i det Schumannske hjem.

Barnerommet. *Kinderszenen* er barndom sett i tilbakeblikk og tiltenkt mer voksne utøvere. Liv Glaser gir dem en tolkning langt unna det Håvard Gimse presenterer. Hun går til originalinstrumentet fra perioden og er nok mye nærmere den spillestil som rådet den gang de ble urfremført av Clara Schumann. Hurtige tempi og en mer konstant tilnærming som tar hensyn til den mer tilbakeholdne klangen i forhold til et moderne fly-

«Liv Glaser er ikke blitt for gammel til å boltre seg i barndommens rike»

Liv Glaser har spilt inn stykker av Robert Schumann.

Foto: Lars O. Flydal

ivelses her hjemme. Antall utgivelser aldri vært større.
kjente norske komponister.

Engegårdkvartetten består av Arvi Engegård (f.v.), fiolin, Jan-Erik Gustavsson, cello, Juliet Jopling, bratsj og Atle Sponberg, fiolin.

Foto: Bo Mathisen

CD KLASSISK

Håvard Gimse
with Henning Kraggerud
on viola
Verk av Schubert og
Schumann

NaimClassical/naimcd10

CD KLASSISK

Robert Schumann
The poet speaks
Liv Glaser, fortepiano

Simax Classics PSC 1303

CD KLASSISK

Beethoven Nordheim Bartok
String Quartets
Engegårdkvartetten

2L-071-SACD

CD KLASSISK

Mozart - Brahms
Clarinet Quintets
Oslo Philharmonic
Chamber group

LAWO Classics LWC 1015

gel. De små, pussige tingene (som komponisten kalte dem) har mye barndom i seg og Liv Glaser er ikke blitt for gammel til å boltre seg i barndommens rike.

Her er det musikalsk overskudd og entusiasme som bærer gjennom alle de 46 småstykkene – og som leker seg i storheten i det genialt enkle.

Modig. Engegårdkvartetten fikk mye oppmerksomhet og fortjent skryt for sin debut-CD i fjor. I sin andre CD-utgivelse med Beethoven, Nordheim og Bartok leverer de et spennende program med ditto kammerspill. Arne Nordheims kvartett fra 1956 er modig og ekspres-

siv, og åpenbart i slekt med Bela Bartoks kvartetter. Førstesatsen er langsomt søkende frem mot de dristige temposkiftene og klangutforskningene i mellom-satsen. Og sluttsatsen med tittelen *Epitaffio* (minneskrift) ender i et mørke med en dissonans som svinner hen i tomhet.

Selv om Beethoven-kvartetten er blant de lyseste er det en mørkere grunntone i dette repertoaret enn det vi tidligere har hørt fra disse fire musikerne. Men de leverer både de skarpe kantene og de såre klangene hos Bartok på en måte som får oss opp i stolen. Her er det store øyeblikk, engasjert samspill med full kontroll helt inn i det andpustne som blåses

ut i den forrykende sistesatsen. Mesterlig utført med finessen på plass i de ekspressive partiene. Og lydbildet er åpent og klart helt inn til det mest fortettede i Bartoks klangverden.

Oslofilharmonien har mange dyktige musikere, nå har fem av dem satt seg sammen og gjort to klarinettkvintetter. Og når dirigenten er borte klarer de seg utmerket opp mot hverandre i tett og fint samspill. Mozarts lekne og vidunderlig vakre kvintett settes opp mot Brahms modne melankoli, skrevet hundre år senere.

Begge verkene har sitt utspring i to fremragende utøvere, Anton Stadler og Richard Mühlfeld imponerte og inspi-

serte begge komponistene til å skrive for klarinett, disse to har beriket standard-repertoaret med flere sentrale verk.

Kammerspill. Uten forkleinelse for strykerne avhenger disse verkene i stor grad av klarinettistens kvaliteter. Leif Arne Pedersen har kontroll på hele det brede uttrykket i blåseinstrumentet, fra de runde, myke klangene til det kvasse bittet som også finnes i klarinett-tonen. Fint balansert opp mot de andre musikerne, med unntak av noen forte-partier i Brahmskvintetten der blåseren blir litt vel beskjedent i lydbildet. Men først og fremst er dette velspillt og elegant formet kammerspill.

Håvard Gimse tolker Schubert og Schumann.

Foto: John Andresen

Klarinettist Leif Arne Pedersen.

Foto: Blunderbuss

Frydefull melankoli

■ Anmeldt av
Marianne Lystrup

marianne.lystrup@vl.no

22 310 436

Fire kvinner klinger sammen i orkesteret Shira Etana som nå er ute med ei plate med klezmer-musikk. Dette er en jødisk musikktradisjon med røtter i Øst-Europa. De er grundig skolerte på hver sine instrumenter, og har norsk kulturbakgrunn. Når de nå søker sammen for å lage sin egen versjon av klezmer, gjør de det på sin måte. Det er en god måte.

Svinger. Det er blitt ei plate som bæres av den velkjente sorg-muntere tonen som preger klezmer-tradisjonen. Skjønt det er riktigere å si at den er munter-sørgmodig, for det er gleden som stråler sterkest her. Kontant og fyrrig låter det, og svinger så det er en fryd. Dette er et eksempel på at andre lands folkemusikk rett som det er skli- uproblematisk over dørstokken her hjemme.

Lydbildet som oppstår i kombinasjonen mellom klarinett, fiolin, akkordeon og bass oppleves organisk og danner en god helhet.

CD TRAD

Shira Etana
Spiel Klezmer

Etnisk
musikkklubb

Marianne Halmrast er bachelor fra jazzlinja i Trondheim, og jobber for tiden som

landsdelsmusiker i Finmark.

Hennes ferdigheter på bass kommer fint til sin rett i dette luftige lydbildet, som for eksempel i de levende bassgangene i starten på *Freilach*. Og Anne Sørtømme med en master i musikkvitenskap fra NTNU i Trondheim spiller accordeon så det både spretter og gynger. At hun har fordypning i mongolsk strupesang, er ikke lett å høre her, skjønt hvem vet hvilken inspirasjon som ligger i den tradisjonen.

Jødisk. Klarinettens følsomme klang bringes oss her av Kirsti Jacobsen, som for tiden er distriktsmusiker i Narvik, mens hun jobber med å fullføre sin bachelor.

Leoni Garner Abrahamsen er stifteren av gruppa, og den med det mest jødisk-klingende navnet, og hun presenterer dessuten seg selv på omslaget som tredjegenes jødisk innvandrer. Hennes grep om fiolinhalsen er treffsikkert, enten hun lokker fram varme strykende klanger, lokker ut den tynne, nesten pistrete, klagende klezmer-tonen, eller klimprer forsiktig pizzicato.

Gruppa har eksistert i flere år. De har turnert både i inn- og utland og fikk en gylden sjanse til å spille inn denne plata da de var med på TV-programmet *Kjempejansen* og ble belønnet med en pen pengesum. De er også støttet av Det Mosaiske Trossamfunn, Trondheim Kommune og Norsk Kulturråd.